

HandläggareAnna Nerelius
Telefon: 08-508 25 289
Linn Hemmingsson
Telefon: 08-508 25 327**Till**Socialnämnden
2021-12-14**Skrivelse till socialnämnden om att årsmålet för
förmedlade försöks- och träningslägenheter inte
uppnås**

Svar på skrivelse från (S), (V)

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelse från (S), (V) angående att årsmålet för förmedlade försöks- och träningslägenheter inte uppnås.

Fredrik Jurdell
SocialdirektörVeronica Wolgast Carstorp
Biträdande förvaltningschef**Sammanfattning**

Karin Gustavsson m.fl. (S), Jackie Nylander m.fl. (V) med instämmande av ersättaren Anna Rantala Bonnier (Fi) lämnade 2021-10-26 in en skrivelse till socialnämnden angående att kommunfullmäktiges årsmål för försöks- och träningslägenheter inte ser ut att komma att uppnås. Skribenterna hänvisar till tertialrapport 2 från bostadsbolaget Stockholmshem AB, enligt vilken en anledning till att årsmålet inte uppnås är att motparten tackar nej till erbjudanden om lägenheter och att en annan anledning är uteblivet behov av familjelägenheter från SHIS. Mot bakgrund av detta önskar skribenterna få svar på följande frågor:

- Vilka skäl har SHIS för att tacka nej till lägenheter från bostadsbolagen?
- Vilken dialog har socialförvaltningen med SHIS och bostadsbolagen om vikten av att uppnå årsmålet?

Kommunfullmäktiges årsmål för 2021 är 600 försöks- och träningslägenheter, varav 150 är avsatta för SHIS att använda som genomgångsbostäder för barnfamiljer som långvarigt levt under osäkra boendeförhållanden. Förvaltningen bedömer att anledningen till att SHIS inte till fullo nyttjar den avsatta kvoten är att

stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för barnfamiljer huvudsakligen kan tillgodoses inom ramen för SHIS befintliga bestånd.

Bakgrund

Karin Gustavsson m.fl. (S), Jackie Nylander m.fl. (V) och Anna Rantala Bonnier (Fi) lämnade 2021-10-26 in en skrivelse till socialnämnden angående att kommunfullmäktiges årsmål för försöks- och träningslägenheter inte ser ut att komma att uppnås. Bakgrunden till skrivelsen är bostadsbolaget Stockholmshem AB:s tertialrapport 2, enligt vilken bolaget av olika anledningar ser att det kommer att bli problematiskt att uppnå sitt årsmål, och att en av anledningarna till detta är uteblivet behov av familjelägenheter från SHIS.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 8 december 2021. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 9 december 2021.

Ärendet

Detta tjänsteutlåtande syftar till att besvara nedanstående frågor som ställs i skrivelsen till socialnämnden av S, V och Fi:

- Vilka skäl har SHIS för att tacka nej till lägenheter från bostadsbolagen?
- Vilken dialog har socialförvaltningen med SHIS och bostadsbolagen om vikten av att uppnå årsmålet?

För att kunna besvara frågorna kommer förvaltningen att översiktligt redogöra för de olika boendeformer som omfattas av begreppet försöks- och träningslägenheter, beskriva målgruppen barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt mer specifikt redovisa stadsdelsnämndernas uppskattade behov av genomgångsbostäder för barnfamiljer via SHIS.

Kommunfullmäktiges årsmål för försöks- och träningslägenheter samt fördelning under föregående respektive innevarande år

I Kommunfullmäktiges årsmål om 600 försöks- och träningslägenheter för 2021 ingår även Bostad Först-lägenheter och genomgångsbostäder för barnfamiljer som långvarigt levt i osäkra boendeförhållanden. Fördelningen är 400 försöks- och träningslägenheter, 50 lägenheter till Bostad Först samt 150 genomgångsbostäder för barnfamiljer.

Försöks- och träningslägenheter

Insatsen försöks- och träningslägenhet är en resurs avsedd för personer som på grund av olika sociala problem behöver stöd från socialtjänsten för att kunna få, klara och behålla ett eget boende och som på egen hand inte blir godkända som förstahandshyresgäster. Försöks- och träningslägenheter är biståndsinsatser enligt Socialtjänstlagen (SoL).

Lägenheterna förmedlas av Bostadsförmedlingen i Stockholm AB efter förfrågan från stadsdelsnämnder eller socialförvaltningens boendeenhet. Stadsdelsnämnderna hyr lägenheterna av bostadsbolagen med förstahandskontrakt och hyr i sin tur ut lägenheterna med tidsbegränsade andrahandskontrakt till enskilda i målgruppen.

Bostad Först-lägenheter

Insatsen Bostad Först innebär ett försökslägenhetskontrakt samt tillgång till en case manager som såväl samordnar som ger stödinsatser. Det är enbart socialförvaltningens boendeenhet som tillhandahåller insatsen Bostad Först. Bostad Först riktar sig till personer med svår psykiatrisk problematik och missbruk som långvarigt levt i hemlöshet, och syftar till att ge denna målgrupp möjlighet till förbättrad livskvalitet genom ökad boendestabilitet.

Genomgångsbostäder för barnfamiljer

Boendeformen genomgångsbostad för barnfamilj innebär ett tidsbegränsat kontrakt om maximalt fem år. Målgruppen för dessa lägenheter är barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden och som varit folkbokförda i Stockholms stad två år eller längre.

Genomgångsbostad förmedlas av Bostadsförmedlingen efter framställan från SHIS, som ansvarar för administrationen av och stödet kopplat till denna boendeform. Stadsdelsnämnderna remitterar barnfamiljer till genomgångsbostad och ansvarar för uppföljning under boendetiden.

De genomgångsbostäder som förmedlas av Bostadsförmedlingen är ett komplement till de bostäder för barnfamiljer som finns i SHIS Bostäders anläggningar.

Fördelning av lägenheter under år 2020

Kommunfullmäktiges årsmål för 2020 var 500 lägenheter, varav 100 var avsedda som genomgångsbostäder via SHIS för målgruppen barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Vid 2020 års

slut hade 455 lägenheter förmedlats. Av dessa förmedlades 227 stycken som försökslägenheter, 53 som Bostad Först-lägenheter, 128 som träningslägenheter samt 47 stycken via SHIS som genomgångsbostäder för barnfamiljer.

Utöver de 47 genomgångsbostäder som förmedlades av Bostadsförmedlingen fick 156 barnfamiljer under året genomgångsbostad i SHIS anläggningar.

Fördelning av lägenheter perioden januari till och med september år 2021

Årsmålet för 2021 är 600 lägenheter, varav 150 avsedda som genomgångsbostäder via SHIS för målgruppen barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Tabellen visar fördelningen mellan olika boendeformer under perioden januari till och med sista september i år.

Tabell 1. Fördelade lägenheter januari t o m oktober

2021	FoT	SHIS	Bostad Först	Totalt
Mål	400	150	50	600
Förmedlade	267	10	46	323
Kvar till mål	133	140	4	277

Källa: Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Tabell 1 visar att totalt 267 försöks- och träningslägenheter hade förmedlats till och med den sista oktober i år, vilket motsvarar 67 procent av årsmålet om 400 lägenheter för boendeformen. Vad gäller boendeformen Bostad Först hade 46 lägenheter, motsvarande 92 procent av årsmålet för boendeformen, förmedlats per den sista oktober. Stadsdelsnämndernas och boendeenhetens efterfrågan av dessa boendeformer har inte förändrats nämnvärt jämfört med föregående år.

Antalet genomgångsbostäder för barnfamiljer som SHIS har möjlighet att efterfråga från Bostadsförmedlingen styrs av efterfrågan från stadsdelsnämnderna, som alltså är den part som remitterar till denna boendeform. Det är i sammanhanget viktigt att understryka att det antal lägenheter som SHIS efterfrågar från Bostadsförmedlingen inte återspeglar den totala efterfrågan från stadsdelsnämnderna, då majoriteten av de barnfamiljer stadsdelsnämnderna remitterar till SHIS i första hand bereds lägenheter inom SHIS anläggningar. De lägenheter som finns i SHIS anläggningar genererar kostnader för tomställning om de inte används, vilket är anledningen till att SHIS i första hand ser till att nyttja lägenheter inom sina befintliga bestånd.

Målgruppen barnfamiljer med socialtjänstkontakt som lever under osäkra boendeförhållanden

Barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden definieras i staden enligt följande:

"Familjer eller ensamstående med hemmavarande barn¹ under 18 år som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande andrahands- eller inneboendekontrakt och därför är hänvisade till tillfälliga boendalternativ. Dessutom familjer eller ensamstående med barn som vistas på institutioner, i familjehem eller annan vårdinrättning och inte har någon ordnad bostad vid utskrivning".

Enligt stadens definition av hemlöshet räknas inte boende i försökslägenhet eller inom SHIS som en hemlöshetssituation. I kartläggningen av barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden omfattas dock barnfamiljer som bor i försökslägenhet eller inom SHIS. Anledningen till att en bredare definition används i denna kartläggning är att de aktuella boendelösningarna inte är permanenta, samtidigt som de berör barn.

Förvaltningen har sedan 2004 genomfört kartläggningar av antalet barnfamiljer med socialtjänstkontakt som saknar stadigvarande bostad. Den senaste kartläggningen genomfördes i april i år. I kartläggningen ingick totalt 433 barnfamiljer, av vilka 133 uppgavs vara nyanlända. I föregående kartläggning från år 2019, som inte inkluderade nyanlända hushåll, redovisades 364 barnfamiljer. Tabell 2 är från kartläggningen som genomfördes i april 2021 och visar den aktuella boendesituationen för de inrapporterade barnfamiljerna, exklusive nyanlända.

Tabell 2. Aktuell boendesituation april 2021

Vilken boendesituation är aktuell för barnfamiljen i april 2021?	Antal	Andel (%)
SHIS boende för barnfamiljer	146	49
SHIS boende för nyanlända	27	9
Hotellrum	10	3
Tillfälligt inneboende/andrahandsboende, max tre månader	19	6
Försökslägenhet	15	5
Jourlägenhet	14	5
Träningslägenhet	25	8

¹ Hemmavarande barn innebär att barnet/barnen bor hos föräldrarna/föräldern helt eller delvis.

Vandrarhem	7	2
Lägenhetshotell	6	2
Skyddat boende (vid våld i nära relation)	17	6
Behandlingshem/familjehem/stödboende	4	1
Vet ej	10	3
Total	300	100

Resultaten visade att majoriteten (71 procent) av de inrapporterade barnfamiljerna som inte uppgetts vara nyanlända² befann sig i boendelösningar som definieras som förhållandevis stadigvarande, som SHIS eller försöks- eller träningslägenhet. I 2019 års kartläggning var motsvarande andel 60 procent, vilket innebär att andelen hushåll i stadigvarande boendelösningar har ökat. I 2017 års kartläggning var andelen barnfamiljer i stadigvarande boendelösningar 43 procent.

Förvaltningen tolkar resultaten som att det finns en bred förankring av stadens inriktning mot att biståndssökande bostadslösa barnfamiljer i möjligaste mån ska erbjudas mer stadigvarande boendelösningar.

Stadsdelsnämndernas efterfrågan av genomgångsbostäder för barnfamiljer under år 2021

I slutet av 2020 genomförde förvaltningen tillsammans med SHIS en inventering av stadsdelsnämndernas och förvaltningens enhet för hemlösas efterfrågan på bostäder hos SHIS för år 2021. Resultaten av inventeringen visade att stadsdelsnämnderna uppskattade att de skulle komma att behöva remittera mellan 65 till 95 barnfamiljer till SHIS under år 2021.

Enligt uppgifter från SHIS har under perioden januari till och med sista september 2021 totalt 81 barnfamiljer, efter förfrågan från stadsdelsnämnderna, fått en lägenhet inom SHIS. Detta inkluderar de nio lägenheterna som per den sista september hade förmedlats via Bostadsförmedlingen. Stadsdelsnämndernas faktiska efterfrågan förefaller alltså ligga i linje med deras uppskattningar för verksamhetsåret.

Jämställdhetsanalys

De kartläggningar som förvaltningen genomför vartannat år gällande barnfamiljer med socialtjänstkontakt i osäkra boendeförhållanden visar att andelen ensamstående kvinnor med barn är i majoritet när det gäller de inrapporterade barnfamiljerna. I kartläggningen 2021 bestod 65 procent av de hushåll som respondenterna rapporterat in som icke nyanlända av en ensamstående kvinna med barn. Kvinnor tenderar att vara

överrepresenterade i strukturellt orsakad hemlöshet samt att kvinnor som lever i hemlöshet i betydligt högre utsträckning än män gör det tillsammans med sina minderåriga barn.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen delar skribenternas uppfattning om att arbetet med försöks- och träningslägenheter är ett viktigt verktyg i stadens arbete för att motverka hemlöshet. Som förvaltningen redogjort för är uppfyllelsen av årsmålet om 600 lägenheter avhängigt av att stadsdelsnämnderna efterfrågar de olika boendeformerna som ingår i kvoten. Detta gäller också för boendeformen genomgångsbostad för barnfamilj.

Majoriteten av de barnfamiljer med socialtjänstkontakt som lever under osäkra boendeförhållanden i staden befinner sig enligt förvaltningens senaste kartläggning i mer stadigvarande boendesituationer, såsom SHIS. Det har över tid skett en betydande förskjutning från akuta till mer stadigvarande boendeformer, vilket är i linje med stadens inriktning för socialtjänstens arbete med barnfamiljer som befinner sig i osäkra boendeförhållanden.

Förvaltningens kartläggningar av målgruppen barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden visar även att orsaken till aktuell boendesituation i de allra flesta fall är att vårdnadshavare av strukturellt betingade orsaker har svårigheter att etablera sig på den reguljära bostadsmarknaden. För individer och grupper som befinner sig i osäkra boendeförhållanden på grund av strukturellt betingade orsaker är socialtjänstens insatser primärt inriktade på att stärka hushållens förutsättningar att etablera sig på den reguljära bostadsmarknaden. Detta sker framförallt genom praktiskt stöd i bostadssökande.

Flera stadsdelsnämnder har under året redogjort för goda resultat avseende antal hushåll med minderåriga barn som med olika stödinsatser har kunnat hitta självständiga och ur barnperspektiv hållbara boendelösningar på den reguljära bostadsmarknaden. Förvaltningen följer arbetet med stort intresse, inte minst mot bakgrund av att utveckling av kunskapsbaserade arbetssätt för stöd i bostadssökande är ett prioriterat område enligt stadens program för att motverka hemlöshet 2020-2025.

Att barnfamiljer som av strukturellt betingade orsaker befinner sig i osäkra boendeförhållanden hittar vägar in till den reguljära bostadsmarknaden är målet för socialtjänstens arbete med målgruppen. En remiss till genomgångsbostad hos SHIS kan för en del hushåll vara ett steg på vägen mot det målet, medan andra hushåll kan komma in på bostadsmarknaden med andra insatser.

Antalet genomgångsbostäder för barnfamiljer som SHIS efterfrågar från Bostadsförmedlingen är mot bakgrund av det inte en särskilt träffsäker indikator på hur arbetet för att motverka osäkra boendeförhållanden bland barnfamiljer fortlöper.

Förvaltningen för en kontinuerlig dialog med stadsdelsnämnderna, SHIS, bostadsbolagen och Bostadsförmedlingen kring behovet av bostäder i staden. När det gäller samverkan med SHIS specifikt så har förvaltningen bland annat ett flertal gemensamma budgetuppdrag med SHIS och för utifrån dessa en löpande dialog. Socialförvaltningen följer utifrån SHIS månadsstatistik upp användandet av SHIS olika boendeformer och sprider den informationen månatligen till berörda chefsnätverk i syfte att upprätthålla medvetenheten om SHIS som resurs. Tillsammans med SHIS håller förvaltningen också i en referensgrupp där representanter från stadsdelsnämndernas olika verksamhetsområden och förvaltningens enhet för hemlösa ingår.

Förvaltningen bedömer att en anledning till att SHIS inte till fullo nyttjar den avsatta kvoten är att stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för barnfamiljer huvudsakligen kan tillgodoses inom ramen för SHIS befintliga bestånd. Förvaltningen anser att det är ett rimligt förfarande, eftersom SHIS annars skulle riskera att stå med kostnader för tomställda lägenheter i sina anläggningar. Från den 1 januari till sista september 2021 har 81 barnfamiljer flyttat till en lägenhet inom SHIS, inklusive de nio genomgångslägenheterna via Bostadsförmedlingen, vilket överensstämmer med det behov på mellan 65-95 barnfamiljer som stadsdelsförvaltningarna uppgav inför 2021.

Att stadsdelsnämndernas behov av att remittera barnfamiljer till genomgångsbostad kan tillgodoses inom ramen för SHIS befintliga bestånd bör därför i sig inte tolkas som att den sammantagna resurs som försöks- och träningslägenheter utgör inte nyttjas i adekvat utsträckning, vilket efterfrågan på övriga boendeformer inom kvoten visar.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelse från S, V och Fi angående att årsmålet för förmedlade försöks- och träningslägenheter inte uppnås.

Bilaga

Skrivelse från (S), (V) med instämmande från (Fi) ”Årsmålet för förmedlade försöks- och träningslägenheter uppnås inte”